

۱۳۲۰۹۴۸

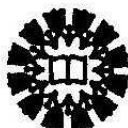
استعدادیابی در ورزش

دکتر اسفندیار خسروی زاده

علی خسروی زاده

تهران

۱۳۹۴

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)

مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی

سرشناسه: خسروی زاده، اسفندیار، ۱۳۴۹-

عنوان و نام پدیدآور: استعدادیابی در ورزش / اسفندیار خسروی زاده، علی خسروی زاده.
مشخصات نشر: تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: پنج، ۲۵۴ ص.: مصور، جدول.

فروست: «سمت»؛ ۱۹۰۳. تربیت بدنی؛ ۶۶.

شابک: ۳-۰۱۶۲-۰۲-۶۰۰-۹۷۸-۹۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: پشت جلد به انگلیسی: Esfandiar Khosravi Zadeh, Ali Khosravi Zadeh. Talent Identification in Sport.

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: استعداد ورزشی — آزمونها

شناسه افزوده: خسروی زاده، علی، ۱۳۶۹-

شناسه افزوده: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی.

رده بندی کنگره: ۱۳۹۴ ۵ الف ۵ / خ ۴۳۶ GV

رده بندی دیویی: ۶۱۳/۷۱

شماره کتابشناسی ملی: ۳۸۷۶۲۲۰

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)

مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی

استعدادیابی در ورزش

دکتر اسفندیار خسروی زاده (عضو هیئت علمی دانشگاه اراک)، علی خسروی زاده

ویراستار: جمال یزدانی

چاپ اول: تابستان ۱۳۹۴

تعداد: ۱۰۰۰

حروفچینی و لیتوگرافی: «سمت»

چاپ: گلها (قم)، صحافی: زرین (قم)

قیمت: ۹۰۰۰۰ ریال. در این نوبت چاپ قیمت مذکور ثابت است و فروشدگان و عوامل

توزیع مجاز به تغییر آن نیستند.

نشانی ساختمان مرکزی: تهران، بزرگراه جلال آل احمد، غرب پل یادگار امام (ره)،

روبه روی پمپ گاز، کد پستی ۱۴۶۳۶، تلفن ۲-۴۴۲۴۶۲۵۰.

www.samt.ac.ir

info@samt.ac.ir

هر شخص حقیقی یا حقوقی که تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر، نشر یا پخش یا عرضه یا تکثیر یا تجدید چاپ نماید، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

سخن «سمت»

یکی از هدفهای مهم انقلاب فرهنگی، ایجاد دگرگونی اساسی در دروس علوم انسانی دانشگاهها بوده است و این امر، مستلزم بازنگری منابع درسی موجود و تدوین منابع مبنایی و علمی معتبر و مستند با در نظر گرفتن دیدگاه اسلامی در مبنایی و مسائل این علوم است.

ستاد انقلاب فرهنگی در این زمینه گامهایی برداشته بود، اما اهمیت موضوع اقتضا می کرد که سازمانی مخصوص این کار تأسیس شود و شورای عالی انقلاب فرهنگی در تاریخ ۶۳/۱۲/۷ تأسیس «سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها» را، که به اختصار «سمت» نامیده می شود، تصویب کرد.

بنابراین، هدف سازمان این است که با استمداد از عنایت خداوند و همت و همکاری دانشمندان و استادان متعهد و دلسوز، به مطالعات و تحقیقات لازم بپردازد و در رشته های مختلف علوم انسانی به تألیف و ترجمه منابع درسی اصلی، فرعی و جنبی اقدام کند.

دشواری چنین کاری بر دانشمندان و صاحب نظران پوشیده نیست و به همین جهت مرحله کمال مطلوب آن باید به تدریج و پس از انتقادات و یادآوریهای پیاپی ارباب نظر به دست آید. انتظار دارد که این بزرگواران از این همیاری و راهنمایی دریغ نورزند و با پیشنهادهای اصلاحی خود، این سازمان را در اصلاح کتاب حاضر و تدوین دیگر آثار مورد نیاز جامعه دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران یاری دهند.

کتاب حاضر برای دانشجویان رشته های تربیت بدنی در مقطع کارشناسی به عنوان منبع اصلی درس «استعدادیابی در ورزش» به ارزش ۲ واحد تدوین شده است. امید است که علاوه بر جامعه دانشگاهی سایر علاقه مندان نیز از آن بهره مند شوند.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۵	فصل اول: ورزش قهرمانی و استعدادیابی
۲۰	فصل دوم: مدلها و نظامهای استعدادیابی در ورزش
۶۱	فصل سوم: تدوین برنامه استعدادیابی در ورزش
۱۰۴	فصل چهارم: ویژگیهای جسمانی و فیزیولوژیک استعدادیابی در ورزش
۱۲۶	فصل پنجم: ویژگیهای روانی و عاطفی استعدادیابی در ورزش
۱۳۷	فصل ششم: ویژگیهای ذهنی و شناختی استعدادیابی در ورزش
۱۴۵	فصل هفتم: معیارها و آزمونهای استعدادیابی در ورزش
۱۶۳	فصل هشتم: ملاحظات ویژه در استعدادیابی در ورزش
۱۸۹	فصل نهم: حمایت از ورزشکاران مستعد
۲۰۱	فصل دهم: اجرای برنامه استعدادیابی در ورزش
۲۱۵	فصل یازدهم: ارزیابی فرایند استعدادیابی در ورزش
۲۲۸	فصل دوازدهم: استعدادیابی در ورزش ایران
۲۴۸	منابع

مقدمه

امروزه فعالیتهای جسمانی در قالب تربیت بدنی، ورزش و تفریحات سالم، گسترش زیادی در ابعاد همگانی، آماتوری و حرفه‌ای پیدا کرده‌اند. در این میان، توسعه ورزش با افزایش رقابت برای کسب برتری در ورزشهای رقابتی، در سطوح قهرمانی و حرفه‌ای، نیز همراه بوده است. دستیابی به این برتری مستلزم تأمین بسترها و شرایط لازم یا مؤلفه‌های مورد نیاز است. در این زمینه، بیشتر کشورها سرمایه‌گذاریهای خود را براساس اصول علمی و منطقی در مورد منابع مختلف انجام داده‌اند.

یکی از مؤلفه‌های مورد بحث، استعدادیابی در ورزش است که در قالب یک راهبرد و فرایند در بسیاری از کشورهای پیشرفته برای توسعه ورزش رقابتی و قهرمانی مطرح است. فرایند استعدادیابی در ورزش شامل دو مرحله شناسایی و پرورش استعداد است که طی آنها کودکان، نوجوانان و جوانان با آزمونهای مختلف ارزیابی می‌شوند و به رشته‌های ورزشی مناسب، که احتمال موفقیت بیشتری در آنها دارند، هدایت شده، در آن رشته‌ها پرورش می‌یابند. بدون طی شدن این فرایند، بسیاری از کودکان و نوجوانان بنا به دلایل گوناگون - مانند تشویق خانواده، تماشای تلویزیون و تصاویر ورزشی، ورزشهای رایج در منطقه، سنت و عقاید و گرایش دوستان - یا برحسب اتفاق و بدون پشتوانه علمی به سوی ورزشی خاص کشیده می‌شوند. این ورزشکاران ممکن است ورزش را تا حدی ادامه دهند و به موفقیت‌هایی نیز نائل شوند، ولی قطعاً در میانشان ورزشکارانی که انگیزه قوی، تلاش و پشتکار، استعداد خاص ورزشی و ویژگیهای مناسب داشته باشند بسیار نادرند. در این خصوص، اعتقاد بر این است که سالهای سپری شده در دوران کودکی هرگز در دوران جوانی و حتی در دوره بلوغ جسمانی برنخواهد گشت. به همین دلیل، کشف و پرورش استعداد ورزشی بخش مهمی از مسیر کسب موفقیت در ورزش محسوب می‌شود.

متخصصان تربیت بدنی علاقه‌مندند که بدانند کدام صفات و خصوصیات اصلی باعث می‌شوند فردی بتواند موفقیت چشمگیر و برجسته‌ای در اجرای مهارت‌های حرکتی و ورزشی به دست آورد؟ البته، در بین این خصوصیات، استعداد از اهمیت تعیین‌کننده‌ای برخوردار است. به این لحاظ، جست‌وجو، شناسایی، انتخاب و پرورش استعداد مفاهیمی هستند که سالیان متمادی، ذهن مربیان و محققان ورزش را به خود مشغول کرده‌اند، و پیش‌بینی ظرفیت‌های ورزشکاران، به ویژه آنها که شانس قهرمانی در سطوح عالی ورزشی دارند، مورد علاقه دست‌اندرکاران تربیت بدنی و علوم ورزشی بوده است.

استعدادهای بالقوه ورزشکاران ممکن است در ابتدا آشکار نباشند، اما عموماً نشانه‌هایی وجود دارد که افراد متخصص می‌توانند آنها را تشخیص دهند. هرچند از نظر متخصصان شناسایی استعداد‌های ورزشی امری دشوار است، نشانه‌های استعداد هر فرد در سطوح مختلف، در زمان‌های مختلف و در حین رشد او بروز می‌یابد. از طرف دیگر، از آنجا که استعدادها تا حدودی اختصاصی هستند، ممکن است فردی برای فعالیت خاصی مستعد و برای فعالیت دیگری کم‌استعداد باشد. دامنه استعداد در برخی افراد گسترده و در برخی دیگر محدود است. برخی ممکن است فقط در یک رشته مستعد باشند، در حالی که گروهی دیگر در چند رشته. با وجود گستردگی موضوع، محققان هر حوزه تلاش کرده‌اند راهی برای شناسایی بهترین استعدادها در آن حوزه پیدا کنند. در این مورد، برخی از کشورها به دنبال یافتن روش‌های ویژه‌ای برای شناسایی ورزشکاران مستعد بوده‌اند و تلاش کرده‌اند تا مربیان را در انتخاب ورزشکاران آگاه‌تر سازند.

استعدادیابی در ورزش مزایای زیادی از جمله استفاده بهینه از ظرفیت‌ها در ورزش، استفاده بهینه از زمان و منابع مالی و ایجاد پست‌وانه‌های ورزشی دارد. با وجود این، در استعدادیابی کسب برتری و موفقیت در ورزش بیشتر مطرح است. در این زمینه، برخی از کشورها از جمله شوروی سابق، آلمان، امریکا، استرالیا و چین با استفاده از استعدادیابی مبتنی بر روش‌ها و پژوهش‌های علمی به موفقیت‌های قابل توجهی در رشته‌های مختلف ورزشی دست یافتند. این در حالی است که بسیاری از

کشورهای دیگر با وجود داشتن استعدادهای سرشار در رشته‌های گوناگون ورزشی توانسته‌اند افراد مستعد را به درستی برای رشته‌های مناسب برگزینند و با پرورش آنها زمینه را برای کسب موفقیت‌های ورزشی در عرصه بین‌المللی فراهم کنند. شاید کشور ما نیز از جمله این کشورها باشد. تلاش برای ارائه مفاهیم علمی استعدادیابی می‌تواند به دست‌اندرکاران ورزش برای کار علمی در این خصوص کمک کند.

مطالب این کتاب به همین منظور و براساس سرفصل‌های مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برای درس استعدادیابی در ورزش تدوین شده است. با این امید که مورد استفاده اساتید، دانشجویان، مربیان و سایر دست‌اندرکاران محترم تربیت‌بدنی و ورزش قرار گیرد.

این کتاب در دوازده فصل تنظیم شده و شامل مطالبی است درباره ورزش قهرمانی و استعدادیابی، مدل‌ها و نظام‌های استعدادیابی در ورزش، نحوه تدوین برنامه استعدادیابی در ورزش، ویژگی‌های جسمانی و فیزیولوژیک استعدادیابی در ورزش، ویژگی‌های روانی و عاطفی استعداد در ورزش، ویژگی‌های ذهنی و شناختی استعداد در ورزش، معیارها و آزمون‌های استعدادیابی در ورزش، ملاحظات ویژه در استعدادیابی در ورزش، حمایت از ورزشکاران مستعد، اجرای برنامه استعدادیابی در ورزش، ارزیابی فرایند استعدادیابی در ورزش، و استعدادیابی در ورزش ایران.

شایان ذکر است که نگارش چنین مجموعه‌ای، به احتمال زیاد، خالی از اشکال نیست. از این رو، از همه عزیزان و سرورانی که این کتاب را مطالعه می‌کنند، استدعا می‌کنیم در برطرف کردن اشتباهات احتمالی موجود در متن کتاب، مؤلفان را راهنمایی فرمایند.

در پایان، از مسئولان و کارشناسان محترم سازمان سمت که زحمت مراحل چاپ این کتاب را متقبل شدند، سپاسگزاری می‌کنیم.